

CEN/CENELEC Guide 17

***Upute za pisanje norma uzimajući u obzir potrebe
mikro, malih i srednjih poduzeća (SME)***

1. izdanje / lipanj 2010.

CEN/CENELEC Guide 17

*Guidance for writing standards taking into account micro, small and
medium-sized enterprises (SMEs) needs*

Edition 1 / June 2010

CEN/CENELEC Guide 17

**Upute za pisanje norma uzimajući u obzir
potrebe mikro, malih i srednjih poduzeća (SME)**

CEN i CENELEC odlučili su prihvatiti ove nove upute CEN/CENELEC Guide 17 Odlukom Tehničke uprave CEN-a C046 od 4. lipnja 2010. godine i Odlukom Tehničke uprave CENELEC-a D137/C059 od 1. lipnja 2010. godine

**European Committee for
Standardization**

**European Committee for
Electrotechnical
Standardization**

**Avenue Marnixlaan 17
B – 1000 Brussels**

**Tel: +32 2 550 08 11
Fax: +32 2 550 08 19**

www.cen.eu

**Tel: +32 2 519 68 71
Fax: +32 2 519 69 19**

www.cenelec.eu

Sadržaj

Predgovor	6
Uvod	7
1 Područje primjene	8
2 Upućivanje na norme	9
3 Nazivi i definicije	9
4 Opća razmatranja	10
5 Pitanja koja treba razmatrati u procesu razvoja norma	10
5.1 Općenito	10
5.2 Priprema novog projekta	10
5.2.1 Tržišna relevantnost.....	10
5.2.2 Dionici	11
5.3 Pitanja koja treba razmatrati tijekom pripreme norme	11
5.3.1 Isplativost primjene norma za SME-ove	11
5.3.2 Dostupnost elemenata	12
5.4 Razvijanje sadržaja norme	12
5.4.1 Pristup utemeljen na tehničkim svojstvima	12
5.4.2 Uvod.....	12
5.4.3 Područje primjene	13
5.4.4 Ispitivanje	13
5.4.5 Metode verifikacije	13
5.5 Ustrojstvo i prikaz sadržaja	14
5.5.1 Dužina	14
5.5.2 Ustrojstvo	15
5.5.3 Prikaz i slike	15
5.5.4 Jasnoća jezika	15
5.5.5 Upućivanja	16
5.5.6 Prerada	16
5.6 Završno preispitivanje	17
5.6.1 Prijelazno razdoblje.....	17
5.6.2 Pomoć u primjeni	17
6 Lista za provjeru Uputa	17
Bibliografija	19

Predgovor

Ovaj dokument (CEN/CENELEC Guide 17) pripremila je radna skupina Tehničke uprave CEN/CLC BT WG 208 *Guidance on SME needs*, čije je tajništvo pri Normapmeu.

Ove Upute piscima norma daju usmjerenje, savjet i preporuke o tome kako uzimati u obzir potrebe SME-a. Ovaj dokument bavi se pitanjima koja treba razmatrati tijekom procesa razvoja norma.

Uvod

Zastupljenost mikro, malih i srednjih poduzeća (SME) može biti nedovoljna u skupinama koje pišu norme, a time se i njihovi interesi možda neće dovoljno uzimati u obzir. Uz navedeno, troškovi primjene nekih norma mogu biti relativno visoki, osobito norme koje se odnose na proizvodnju širokih razmjera ili na masovnu proizvodnju mogu biti preskupe ili previše složene da bi ih neka manja poduzeća primjenjivala.

Cilj je ovih Uputa podizanje svijesti o pitanjima koja su možda važna za SME-ove prilikom razvoja norma i prevladati moguću nezastupljenost SME-ova u normizacijskom radu.

SME-ovi su prisutni u većini sektora. Kao i ostali korisnici, SME-ovi imaju koristi od tehničke stručnosti norma u čijoj izradi možda nisu sudjelovali. Međutim, njihov položaj na tržištu proizvoda ili usluga može biti oslabljen zbog njihove ovisnosti o većim konkurentima, dobavljačima ili kupcima. Oni se također možda moraju prilagoditi postojećim mogućnostima na tržištu kao i europskim normama. Zbog toga se zahtijeva obraćanje posebne pozornosti na interese SME-ova, a posebno na mikro poduzeća kao mogućih korisnika norma.

Više od 99% poduzeća u Europi su SME-ovi, 92% poduzeća ima manje od 10 zaposlenika i ograničene resurse. Zadovoljavanjem njihovih potreba upotreba norma mogla bi se značajno povećati. Nadalje, ako norme budu više uzimale u obzir perspektive SME-ova, svi bi dionici normizacije mogli imati značajne koristi.

1 Područje primjene

Ove Upute piscima europskih norma daju smjernice o potrebama mikro, malih i srednjih poduzeća (SME) kako bi se izbjeglo njihovo isključivanje s tržišta i narušavanje poštenoga tržišnoga natjecanja.

Ove se Upute odnose na sve koji su uključeni u normizaciju, tj. na pisce norma u radnim skupinama ili tehničkim odborima kao i na članove nacionalnih zrcalnih odbora. Sva načela iz ovih Uputa ne moraju se nužno primjenjivati na sve norme. Stoga su tehnički odbori i radne skupine najbolje mjesto za vrednovanje mogu li se i kako u njihovim normama zadovoljiti posebne potrebe SME-ova.

Ove Upute sadržavaju:

- a) razmatranja za razvoj norma najbolje prilagođenih potrebama SME-ova
- b) tehnike identifikacije i ocjenjivanja odredba u normama koje mogu osobito utjecati na SME-ove
- c) načine smanjivanja negativnih utjecaja na SME-ove koji proizlaze iz nekih odredaba u normama
- d) upute za pisanje norma prihvatljivih SME-ovima
- e) listu za provjeru Uputa
- f) informacije o tome kako ostvariti utjecaj mikro poduzeća na nove norme.

NAPOMENA: U ovim Uputama naziv „norma“ obuhvaća sve normizacijske dokumente CEN-a i CENELEC-a.

2 Upućivanje na norme

Niže navedeni dokumenti na koje se upućuje nužni su za primjenu ovoga dokumenta. Za datirana upućivanja, primjenjuje se samo navedeno izdanje. Za nedatirana upućivanja, primjenjuje se najnovije izdanje dokumenta na koji se upućuje (uključujući sve amandmane).

CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3: Rules for the structure and drafting of CEN/CENELEC Publications (ISO/IEC Directives – Part 2, modified), – 2009-08 corrected version

3 Nazivi i definicije

Za potrebe ovih Uputa primjenjuju se sljedeći nazivi i definicije.

NAPOMENA: U ovim Uputama naziv „mala i srednja poduzeća“ (SME) upotrebljava se za mikro, mala i srednja poduzeća kako ih je definirao EU, kao i za samostalne djelatnike.

3.1

mikro, mala i srednja poduzeća SME-ovi

poduzeća koja zapošljavaju manje od 250 osoba i čiji godišnji promet ne iznosi više od 50 milijuna eura i/ili čija godišnja knjigovodstvena bilanca ne prelazi 43 milijuna eura

[2003/361/EC: Commission recommendation C(2003) 1422]

3.2

malo poduzeće

poduzeće koje zapošljava manje od 50 osoba i čiji ukupni godišnji promet i/ili godišnja knjigovodstvena bilanca ne prelazi 10 milijuna eura

[2003/361/EC: Commission recommendation C(2003) 1422]

3.3

mikro poduzeće

poduzeće koje zapošljava manje od 10 osoba i čiji ukupni godišnji promet i/ili godišnja knjigovodstvena bilanca ne prelazi 2 milijuna eura

[2003/361/EC: Commission recommendation C(2003) 1422]

3.4

pisac norme

osoba koja sudjeluje u razvoju norma

3.5 upute

dokument koji objavljuje CEN ili CENELEC, kojim se daju pravila, usmjerenje, savjeti ili preporuke povezane s europskom normizacijom

4 Opća razmatranja

Pisci norma trebaju osigurati da norme budu razumljive onima za koje se smatra da će ih čitati. Stvarnost korisnika norma može se razlikovati ovisno o upotrebi, sektoru i vrsti norme.

SME-ovi imaju slične, ali ponekad i vrlo različite poslovne modele u odnosu na druge moguće ciljne skupine obuhvaćene normama. S obzirom na činjenicu da su SME-ovi prisutni u gotovo svim sektorima, zahtijeva se posebno obraćanje pozornosti na interese SME-ova, a posebno na interese mikro poduzeća kao mogućih korisnika norma. Treba, naprimjer, napomenuti da interesi konzultanata, certifikatora, ispitnih ili istraživačkih laboratorija mogu biti različiti od interesa poduzeća uključenih u proizvodnju ili distribuciju određenih proizvoda ili usluga. Stoga interese svakog od tih dionika treba pažljivo razmatrati

5 Pitanja koja treba razmatrati u procesu razvoja norma

5.1 Općenito

U daljnjem tekstu navedeno je nekoliko aspekata normizacije od posebne važnosti za SME-ove. Oni nisu detaljni, a mogu ih podržati općenitija ili posebnija načela relevantna za potrebe korisnika norma, kao što je navedeno u drugim dokumentima (npr. IFAN Guide 3:2008, *Guidelines to assist members of standards committees in preparing user-oriented European Standards*).

Budući da je SME-ovima, a osobito mikro poduzećima, u mnogim slučajevima teško izravno doprinijeti procesu, konzultacije o potrebama i/ili interesima SME-a trebaju se prvenstveno odvijati putem njihovih udruženja i/ili sektorskih udruženja.

5.2 Priprema novog projekta

5.2.1 Tržišna relevantnost

Provjeriti relevantnost norme za europske SME-ove.

Prije predlaganja novog projekta, predlagatelj treba ocijeniti potrebu za europskom normom. Radi ocjene njihove potrebe ili interesa za predloženu normu treba se savjetovati sa svim mogućim dionicima.

Kod predlaganja novih projekata moraju se jasno navesti potrebe tržišta, a one moraju odražavati relevantnost za SME. Za CEN vidjeti CEN-ov obrazac A odnosno N. Za CENELEC vidjeti zahtjev tehničkog odbora Tehničkoj upravi (BT) za započinjanje novog rada (prijedlog za novi projekt – New Work Item Proposal).

Važno je da su europske norme tržišno relevantne te da odražavaju potrebe svih dionika uključujući SME-ove. Važno je da je europska normizacija za određeni predmet potrebna i korisna većini poduzeća na koje norma može utjecati.

5.2.2 Dionici

Provjeriti postoje li među dionicima SME-ovi s posebnim potrebama.

Prilikom pripreme novog projekta, moraju se identificirati sve vrste dionika i s njima se savjetovati kako bi se i SME-ovima ili njihovim predstavnicima omogućilo uključivanje u normizacijski rad.

U procesu razvoja i sastavljanja, moraju se uzeti u obzir posebne potrebe SME-a, kao i potrebe svih ciljnih skupina koje će se služiti gotovom normom.

5.3 Pitanja koja treba razmatrati tijekom pripreme norme

5.3.1 Isplativost primjene norma za SME-ove

Razmotriti troškove ulaganja i izobrazbe potrebne za primjenu norme.

Prije uvođenja odredba ili zahtjeva treba razmotriti troškove primjene norme koji možda neće u svim situacijama biti isplativi. Uzimajući u obzir da europska poduzeća imaju u prosjeku šest zaposlenika, posebnu pozornost treba obratiti na mikro poduzeća:

- posljedice tehnoloških promjena
- trošak kupnje nove opreme
- trošak izobrazbe
- trošak ispitivanja
- trošak angažiranja konzultanata.

Pisci norma trebaju uvijek razmotriti mogu li se zahtjevi pratiti bez postavljanja nerazmjernih i/ili nepotrebnih ograničenja SME-ovima. Niti jedna norma ne bi trebala predstavljati nikakvu smetnju promicanju inovacija proizvoda, usluga ili procesa.

Nadalje, posebnu pozornost treba obratiti situacijama koje uključuju manji opseg proizvodnje ili aktivnosti. Norme ne bi trebale sprečavati fleksibilnost i raznovrsnost koje često karakteriziraju poslovne modele SME-a.

5.3.2 Dostupnost elemenata

Razmotriti dostupnost potrebnih elemenata.

Norme moraju uvijek odražavati najnoviji razvoj (vidjeti *CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3*). Međutim, svi elementi potrebni za ispunjavanje određenog zahtjeva moraju biti dostupni na tržištu, kao naprimjer oni povezani s tehnologijom, proizvodima, ispitnom opremom, ispitnim laboratorijima, pravima intelektualnog vlasništva (IPR) itd. Stoga, pri izradi nove ili pri preradi norme treba provjeriti stanje povezano s opskrbom. Ta razmatranja trebaju obuhvatiti dostupnost na nacionalnim tržištima koja su važnija za mikro poduzeća i za mala poduzeća.

5.4 Razvijanje sadržaja norme

5.4.1 Pristup utemeljen na tehničkim svojstvima

Unaprijediti razumijevanje i upotrebu norme dodavanjem primjera i objašnjenja.

Što se tiče pristupa utemeljenog na tehničkim svojstvima, „Kadgod je moguće, zahtjevi se moraju izražavati tehničkim svojstvima prije nego dizajnom ili opisnim značajkama. Taj pristup dopušta maksimalnu slobodu za tehnički razvoj. Moraju se uključiti u prvome redu one značajke koje su prikladne da budu prihvaćene u cijelom svijetu (univerzalno). Gdje je potrebno, zbog razlika u zakonodavstvu, klimi, okolišu, gospodarstvu, socijalnim uvjetima, trgovačkim običajima itd., može se navesti nekoliko opcija.“ (navođenje iz *CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3: Rules for the structure and drafting of CEN/CENELEC Publications*, točka 4.2).

Pristup utemeljen na tehničkim svojstvima poduzećima omogućava fleksibilnost i ostavlja im prostora za inovacije. Norme također trebaju igrati ulogu prenošenja temeljnih znanja i iskustava (know-how). Pristup utemeljen na tehničkim svojstvima, međutim, ponekad treba popratiti primjerima i objašnjenjima kako bi mala i mikro poduzeća lako razumjela i primijenila normu.

To se može učiniti na informativni način, primjerice pomoću tekstova, ilustracija, grafikona ili tablica usmjerenih na jednostavne metode primjene.

Takve informacije pojednostavnile bi i povećale primjenu norma od strane malih i mikro poduzeća koja mogu imati poteškoća pri prenošenju zahtjeva čisto tehničkih svojstava u praktična rješenja. (*CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3*).

5.4.2 Uvod

Predvidjeti uvod s informacijama za podršku.

Dolje navedene informacije treba uključiti u uvod i, ako postoji sažetak, treba ih u njemu ponoviti.

Svaka norma treba sadržavati objašnjenja razloga zbog kojih je nastala i/ili motivacije za sve preinake ili prerade.

Treba biti navedena vrsta poslovanja i/ili aktivnosti obuhvaćenih normom.

Ako norma može biti primjenjiva na širok raspon proizvoda ili usluga, treba ih u što većem broju navesti u području primjene.

SME-ovi nisu uvijek svjesni koje se norme primjenjuju na njihovo poslovanje; zbog toga dokument treba podrobno nabrojiti što je više moguće ciljnih skupina, posebno što se tiče SME-ova.

5.4.3 Područje primjene

Izraditi norme koje su precizne i potpune u području njihove primjene.

Pisci norma trebaju analizirati relevantna tržišta i provjeriti mogu li druge kategorije proizvoda ući u područje primjene određene norme. Norme moraju imati jasno definirana područja primjene i moraju, u okviru svojih ograničenja, biti što je moguće razumljivije. To znači da norma ne treba obuhvaćati pitanja koja nisu jasno definirana područjem primjene nego se treba baviti svim aspektima pitanja određenih područjem primjene norme.

SME-ovi su često specijalizirani za malen broj proizvoda i usluga. Područje primjene treba definirati tako da se razjasni koji su proizvodi i usluge njime obuhvaćeni.

5.4.4 Ispitivanje

Izbjegavati nametanje skupih i složenih načina ispitivanja i razmotriti učestalost ispitivanja.

Potrebna ispitivanja usklađenosti s normama malim proizvođačima često predstavljaju značajan financijski teret. To uključuje troškove za mjernu opremu, izobrazbu osoblja, vrijeme i resurse potrebne za provedbu ispitivanja. Mala poduzeća obično ne proizvode masovno, a njihovi proizvodi mogu imati posebne značajke. Nametanje velikog broja ispitivanja značajno povećava cijenu njihovih proizvoda.

Treba napomenuti da norme ne trebaju uvoditi nikakva nepotrebna ispitivanja. To znači da treba pretpostavljati da, u slučaju sumnje o prikladnosti i potrebi određene metode ispitivanja, ne treba je dodavati postojećem režimu ispitivanja.

Pisci norma trebaju provjeriti tko može provoditi bilo koje od danih ispitivanja i što je moguće više izbjegavati pogodovanje ispitivanju koje bi vodilo prema ili jačalo monopolističke ili dominantne pozicije.

5.4.5 Metode verifikacije

Identificirati jednostavne i isplative načine verifikacije sukladnosti sa zahtjevima.

Radi osiguravanja fleksibilnosti prilikom verifikacije zahtjeva, kadgod je moguće, treba uzimati u obzir alternativne metode uključujući proračune i tablične metode ocjenjivanja.

Uz navedeno, pisci norma trebaju osigurati jednoznačnost rezultata ispitivanja opisanih u normama. Od osnovne je važnosti za male proizvođače da se norme odnose na metode koje pristrane strane ne mogu ugroziti.

5.5 Ustrojstvo i prikaz sadržaja

5.5.1 Dužina

Norme trebaju biti što je moguće kraće.

Ako postoji tendencija da norma bude preopširna, treba je pokušati podijeliti na dijelove, za uži raspon proizvoda, procesa ili usluga.

U slučaju duže norme, pisci trebaju ocijeniti bi li bilo korisno podijeliti je na više kraćih norma karakterističnijih za uži raspon proizvoda, procesa ili usluga. U tom slučaju, pisac norme treba osigurati da su dane sve potrebne informacije kao pomoć boljem razumijevanju norme kao i izbjegavati, ili barem ograničiti, upućivanja na druge dijelove norme. S druge bi strane, vrlo jasno ustrojstvo norme (točke, podtočke i dodaci za posebne tehničke aspekte) moglo olakšati čitanje i razumijevanje.

Dužina norme može ovisiti o njezinoj namjeni i predmetu o kojem se radi. Bez obzira na to, dugačke norme mogle bi odvratiti moguće korisnike od čitanja, osobito ako je teško naći relevantne informacije. Dugački odlomci i popisi mogu ometati razumijevanje važnih odredaba.

5.5.2 Ustrojstvo

Norme trebaju biti što je moguće jasnije, logičnije i lakše za praćenje.

Norme trebaju biti čitljive onima za koje se smatra da će ih čitati. Stoga, prilikom pisanja norme treba identificirati ciljne skupine kako bi se norma prilagodila svojim mogućim korisnicima.

U skladu s time, norme trebaju biti osmišljene tako da budu korisnicima pristupačne. Važne odredbe treba istaknuti i što bolje objasniti, no istodobno ta objašnjenja ne trebaju ustrojstvo dokumenta činiti složenijim. Izgled teksta treba što je više moguće prilagoditi svrsi norme i potrebama ciljne publike.

Mnogi mali poduzetnici možda nemaju vremena ili resurse za detaljno proučavanje norme. Trebaju moći lako pronaći za njih relevantne informacije. Uočljivost operativnog dijela norma može potaknuti male poduzetnike na njihovu češću primjenu.

5.5.3 Prikaz i slike

Kadgod je moguće, kao podršku uključiti dijagrame, grafikone, crteže i reprezentativne primjere primjene.

Pisci norma moraju pisati tako da se norme što je moguće lakše čitaju i razumiju. Dijagrami, grafikoni, crteži i primjeri primjene mogu značajno olakšati razumijevanje norme. Primjeri mogu biti dio glavnog teksta ili mogu biti navedeni u dodatku. Međutim, pri navođenju primjera, isticanje određenog proizvoda ili usluge treba izbjegavati.

5.5.4 Jasnoća jezika

Koristiti se jezikom dovoljno jednostavnim da ga razumiju svi očekivani korisnici norma, a ne samo stručnjaci.

Korisnici norma s različitim stručnom spremom, znanjem i obrazovanjem trebaju moći razumjeti za njih relevantne dijelove norme. Čak i kad se norme obraćaju osoblju koje posjeduje znanje o određenim proizvodima, procesima ili uslugama, ipak trebaju biti napisane jednostavnim i jasnim jezikom kako bi bile razumljive korisnicima norma koji nisu bili izravno uključeni u njihovu pripremu.

Norme trebaju biti lako čitljive za korisnike norma. Osobitu pozornost treba posvetiti SME-ovima kao mogućim korisnicima, te stoga, ako predstavljaju glavnu ciljnu skupinu za normu, njezin jezik mora biti prilagođen njihovom načinu rada. Prilikom prevođenja norma na nacionalne jezike pozornost treba posvećivati tome da jezik bude jednostavan.

Nadalje, sve pokrate i akronime treba uvijek objašnjavati i, ako je neki način izražavanja kompliciran ili dvosmislen, preporučuje se objasniti ih u poglavlju s nazivljem.

POMOĆ za jezik

Pisac mora upotrebljavati stil koji je jasan, izravan i nedvosmislen. Naprimjer,

- radije upotrebljavati glagole u aktivu nego u pasivu
- upotrebljavati jednostavne, smislene i razumljive riječi
- asertivnost radije postići upotrebom imperativa nego slabijih oblika
- upotrebljavati glagole radnje radije nego apstraktne imenice
- obraćati se izravno korisnicima, a ne govoriti što bi oni mogli učiniti
- služiti se popisima kad je to prikladno
- definirati tehničke nazive i pokrate prvi puta kad se pojave
- nazive u tekstu upotrebljavati dosljedno.

5.5.5 Upućivanja**Smanjiti potrebu nabavljanja referentnih norma.**

Kako bi se povećala njihova upotrebljivost, ponoviti kratke izvratke iz drugih norma umjesto da se samo na njih upućuje. U slučajevima reprodukcije teksta uvijek treba jasno navesti izvor.

Svi normativni dokumenti potrebni za primjenu norme trebaju biti javno dostupni kad je norma objavljena.

Upućivanja na druge norme vrlo su korisna u normama jer sprečavaju dupliciranje rada i omogućavaju održavanje dosljednosti kad se norma prerađuje. Međutim, brojna upućivanja čine radnu upotrebljivost norma složenijom.

5.5.6 Prerada**Osigurati da se u novim i prerađenim normama jasno navedu promjene u odnosu na ranije verzije.**

U Predgovoru se moraju navesti značajne tehničke promjene i razlozi za preradu norme. U skladu s *CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3*, točka 6.1.3, „U posebnome dijelu (...) moraju se navesti znatne tehničke promjene u odnosu na prethodno izdanje dokumenta“. Ta se izjava mora nalaziti u Predgovoru.

Ovo je posebno važno za primjenu norma u SME-ovima jer mala poduzeća nemaju vremena niti resurse za posebno proučavanje novih izdanja norma.

5.6 Završno preispitivanje

5.6.1 Prijelazno razdoblje

Ocijeniti posljedice promjena koje proizlaze iz novih i prerađenih norma i u skladu s njima odrediti prijelazno razdoblje.

Količina i složenost tehničkih preinaka trebaju se odražavati u produženim prijelaznim razdobljima. Svako prijelazno razdoblje treba uzimati u obzir potrebe SME-ova povezane s primjenom. Za CEN, pogledati CEN Guidance Document – *Date of withdrawal*. Za CENELEC, datum povlačenja predstavlja dio formalnog postupka odobravanja od strane Tehničke uprave (BT).

U slučaju da europska norma u nekim zemljama uvodi sasvim novi zahtjev ili rješenje, razdoblje istodobnog postojanja treba značajno produžiti. Treba uzimati u obzir potrebe za kupnjom nove opreme, promjenom organizacije rada i izobrazbom osoblja. Malim je poduzećima posebno teško i skupo promijeniti njihov model poslovanja, osobito kad je on ranije dobro funkcionirao. Stoga trebaju pomoć i moraju ocijeniti profitabilnost ostajanja na tržištu. Ovo, međutim, može zahtijevati produženo razdoblje istodobnog postojanja.

5.6.2 Pomoć u primjeni

Ispitati je li potrebna pomoć u primjeni norma koje se ne mogu pojednostavniti.

U nekim složenim područjima normizacije, osobito kad se radi o primjeni složenog zakonodavstva, pojednostavnjivanje norma može biti otežano. U takvim slučajevima pisci norma trebaju izraziti svoje mišljenje o potrebi da se SME-ovima pomogne u primjeni, tj. o potrebi za priručnikom za primjenu.

Pisci norma mogu sudjelovati u stvaranju svih dodatnih uputa za primjenu, no njihova je glavna uloga da osiguraju što je moguće lakšu primjenu norma. Namjeru stvaranja sredstava za pomoć u primjeni ne bi trebalo koristiti kao opravdanje za razvoj složenih norma.

6 Lista za provjeru Uputa

Tablica koja slijedi predstavlja preporuke ovih Uputa u obliku liste za provjeru. Piscima norma tablica može biti korisna kako bi osigurali da su potrebe SME-ova uzete u obzir prilikom sastavljanja novih norma ili prerađene postojeće norme. Tablica se čita s lijeva nadesno. Pitanja navedena u obliku natuknica detaljno su objašnjena u odgovarajućim dijelovima točke 5 ovih Uputa.

Lista za provjeru Uputa

Priprema novog projekta	Priprema norme	Razvijanje sadržaja	Ustrojstvo i prikaz sadržaja	Završno preispitivanje
☐ (5.2.1) Jeste li provjerili relevantnost norme za SME-ove? ☐ (5.2.2) Jeste li kod svih dionika provjerili postoje li posebne potrebe SME-ova? ☐ (5.2.2) Jeste li ocijenili jesu li SME-ovi među ciljnim skupinama?	☐ (5.3.1) Jeste li vrednovali troškove ulaganja (tehnologija, oprema, ispitivanje)? ☐ (5.3.1) Jeste li vrednovali trošak izobrazbe (osoblja)? ☐ (5.3.1) Jeste li vrednovali troškove primjene? ☐ (5.3.2) Jeste li verificirali jesu li svi elementi dostupni?	☐ (5.4.1) Ako se primjenjuje pristup utemeljen na tehničkim svojstvima, je li on razumljiv? ☐ (5.4.2) Jeste li koristili opisna objašnjenja? ☐ (5.4.3) Je li norma precizna i potpuna u svojem području primjene? ☐ (5.4.4) Jeste li izbjegli strogi režim ispitivanja? ☐ (5.4.4) Jeste li vrednovali trošak ispitivanja? ☐ (5.4.5) Jeste li naveli jednostavne i isplative načine verificiranja sukladnosti sa zahtjevima?	☐ (5.5.1) Je li norma što je moguće kraća? ☐ (5.5.1) Ako je norma dugačka, jeste li vrednovali mogućnost njezine podjele na kraće norme? ☐ (5.5.2) Je li lako slijediti ustrojstvo norme? ☐ (5.5.3) Jeste li uključili grafikone, dijagrame itd. radi pojašnjenja (kad je to moguće)? ☐ (5.5.4) Jeste li se koristili jasnim jezikom koji je razumljiv svim očekivanim korisnicima norme? ☐ (5.5.5) Jeste li minimizirali broj norma na koje se upućuje? ☐ (5.5.6) Jeste li dali jasne informacije o promjenama u odnosu na ranije verzije norme?	☐ (5.6.1) Jeste li predložili prijelazno razdoblje koje odražava posljedice promjena? ☐ (5.6.2) Jeste li vrednovali potrebu za priručnikom za primjenu?

Bibliografija

- [1] 2003/361/EC: Commission recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (Text with EEA relevance) (notified under document number C(2003) 1422) , OJ L 124, 20.5.2003, pp. 36–41, available at <http://eurlex.europa.eu/Notice.do?val=284986:cs&lang=en&list=284986:cs,284128:cs,&pos=1&page=1&nbl=2&pgs=10&hwords=&checktexte=checkbox&visu=#texte>

- [2] IFAN Guide 3:2008, *Guidelines to assist members of standards committees in preparing user-oriented European Standards*, First edition, 2008-04, available at http://www.ifan.org/ifanportal/livelink/fetch/2000/2035/36282/394607/publications/IFAN_Guide3-2008.pdf

- [3] CEN Guidance Document - *Date of withdrawal*, Version 2, March 2010, available at <http://www.cen.eu/boss/supporting/Guidance%20documents/dow/Pages/default.aspx>

Adresa: Ulica grada Vukovara 78,
10 000 Zagreb, CROATIA
Tel. ++ 385 1 610 60 95
Faks: ++ 385 1 610 93 21
e-pošta: hzn@hzn.hr
Web: www.hzn.hr
